

אזר הנר

עורך נריה אטון

ט"ז ניסן תשפ"ג

כניסת שבת: 18:46
 יציאת שבת: 19:38
 רבינו תם: 20:24
 כניסת חג: 18:49
 יציאת שבת: 19:40
 רבינו תם: 20:28

שבת חול המועד

דבר העורך

"כל הניסים שהיו בקריעת ים סוף חוזרים בכל שנה ושנה"

שהיו בקריעת ים סוף חוזרים בכל שנה ושנה, ואין החיסרון תלוי אלא באדם עצמו, ואם היה מקדש אבריו וגידי בשלימות היה זוכה לראות את המחזה בפועל ממש'.

אמנם, כדי לזכות לכל הישועות, על האדם להתפלל ולקרוע שערי שמים, כמו שכתב הרשב"ם: "פרנסה וזיווג קשים כקריעת ים סוף - ונפקא מיניה לבקש רחמים. להרבות בתפילות ותחנונים. על כן ירבה האדם בתפילה ויזכה לכל טוב".

עלינו להאמין שבורא עולם חפץ בתפילות שלנו ומאזין לכל בקשותינו, כמו שמובא במדרש שיר השירים: "אמרו ישראל לפני הקדוש ברוך הוא: ריבוננו של עולם, אין לנו לשון זהורית ושעיר

המשתלח (ב' דברים שהיו בבית המקדש ביום הכיפורים), אמר להם: "כחוט השני שפתותיך", רחישת הפה (התפילות שלכם) חביבה עלי, כחוט השני של זהורית". כן יש לזכור את הבטחת הקב"ה במסכת ברכות: "...אם בא על אדם צרה לא יצווח לא למיכאל ולא לגבריאל, אלא יצווח לי, ואני עונה לו מיד, שנאמר: 'כל אשר יקרא בשם ה' ימלט'".

וכן נאמר במדרש תנחומא: "הו זהירים בתפילה שאין מידה אחרת יפה הימנה והיא גדולה מכל הקרבנות, ואפילו אין אדם כדאי להיענות בתפילתו ולעשות חסד עמו, כיוון שמתפלל ומרבה בתחנונים לפני, אני עושה עמו חסד".

וכל הרווקים שממתינים לזיווגם בידם לקרוע רוע גזר דינם ולפעול שימצאו זיווגם בקרוב. וכך היתה דרכו של ה'בית אברהם' זי"ע להורות לבחורים שהגיעו לפרקם, וכן לישועת הפרנסה ורפואת הגוף, **לסיים ולומר כל ספר תהלים בשביעי של פסח כסגולה לישועתם השלימה.**

לכן על כל אחד ואחד מאיתנו להכין את עצמו ליום הקדוש הזה יום שביעי של פסח, ולהתפלל ולקרוע שערי שמים על כל משאלות ליבו, שעת רצון גדולה ביותר ביום הזה כמבואר, יזכנו ה'. בברכת שבת שלום וחג שמח.

מובא ב'בית אהרן' כי הששה ימים (של פסח) הם הכנה ליום השביעי, כי העיקר הוא שביעי של פסח, כי הוא השלימות שבו אמרו שירה'.

מידי שנה בשנה מתעורר ענין קריעת ים סוף לבני ישראל בשביעי של פסח, והרחמים הגדולים שנתעוררו בימים ההם שבים להתעורר בזמן הזה, לכן על כל אחד ואחד לנצל את היום הקדוש הזה ולשפוך את ליבו לאבינו שבשמים.

מובא בספר 'קדושת לוי' לרב הקדוש רבי לוי יצחק מברדיצ'ב זיע"א (פרשת בשלח) שפירש את הפסוק (שמות יד ל) "ויושע ה' ביום ההוא" - שיש ימים שהקב"ה משפיע מטובו לעם ישראל ומגלה להם אהבתו, והיום היותר מסוגל לזה הוא יום שביעי של פסח שהסגולה תלויה ביום עצמו, **ואפילו אם לא היה נקרע הים לעם ישראל ביום זה, היה נחשב יום זה ליום מסוגל ביותר.**

ונשאלת השאלה: הרי בליל הסדר מקיימים אנו הרבה מצוות - מן התורה ומדרבנן, סיפור יציאת מצרים, אכילת מצה ומרור, הלל וארבע כוסות, ואילו בשביעי של פסח לא מצינו שום מצוה ששייכת ליום עצמו, אם כן וודאי שליל הסדר מעלתו גדולה יותר מיום שביעי של פסח. ומתרץ ה'חידושי הרי"ם' זיע"א: שקיום

המצוה בפועל שאדם מקיים מסייעת ביד האדם להשיג אורות ומדרגות המתגלים במרומים על ידה באותה שעה, וכשאנחנו מקיימים מצוות בליל הסדר אנו מתרוממים על ידי המצוות. אבל בשביעי של פסח מתעלים בני ישראל למדרגה גבוהה כזו עד שאינם זקוקים לשום פעולה גשמית שעל ידה ישיגו את האור!!! פעם בשביעי של פסח פנה הרב הקדוש הרב שלום דובער שניאורסון האדמו"ר הרשב"ב מליובאוויטש זיע"א אל בנו הרב הקדוש הרב יוסף יצחק מליובאוויטש זי"ע ואמר לו "אילו היית שומע שבמרחק כמה מטרים נקרעו מי הים, האם היית ממחר לראות את המחזה הגדול הזה?". הבן כמובן השיב בחיוב.

או אז הגיב הרב שלום דובער ואמר לו: **"דע לך, שבכל שנה ושנה בשביעי של פסח נקרעים מי הים בפועל ממש...". וכל הניסים**

הבורא, כמו שנאמר: "וידעו מצרים כי אני ה'" (שמות יג-ד) משום ששיא התגלות הבורא היתה בקריעת ים-סוף, זו היתה זירת מאורעות הנסים וההתגלויות האלוהיים הגדולה והיחידה בכל המאורעות העתידיים שלאחר מכן עד הגאולה השלמה.

שמירה מעולה לעיתות צרה

בספר הקבלה "ציפורן שמיר" מובא כי "אחת מעשר סגולות שמכפרין עוונותיו של אדם בלי סיגוף ועינוי הוא מי שקורא שירת הים בשמחה ובניגון. ויש בה ח"י פעמים שם הוויה, רמז להשפעה של חיות ושמירה".

בעל ה'חרדים' מצטט את הילקוט שמעוני על הפסוק: "ויסע משה" - "שהסיעם מעוונותיהם, שנמחלו להם העוונות על ידי השירה. שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - מוחלין לו על כל עוונותיו".

זמן סגולי להשתנות ולהתחיל מחדש

אמירת שירת הים בשמחה מהווה סגולה נפלאה לישועות נוספות. ה'בית אהרן' כתב כי "בשירת הים רמוז הכל, מה שהיה ומה שעתיד להיות, וכל הגאולות וכל העניינים שצריך האדם, הכל רמוז בשירת הים. ואם יאמר האדם שירת הים בכל לב ובמסירות נפש, כל אחד לפי דרגתו, יתוקן כל ענייניו בגוף ובנפש".

סגולה לזכות לניסים

מובא בשם ה"חווה מלובלין" כי פעמיים בשנה מתעורר שוב נס קריעת ים סוף וכל הנרמז בו (שידוכים, פרנסה וכו') - בשביעי של פסח ובשבת שירה. בכל שנה ושנה בשני זמנים אלו מתעורר מחדש עניין השירה.

הרבי מבעלזא ביאר את דברי חז"ל, שבשעת קריעת ים סוף נבקעו כל המים שבעולם. ולכאורה, הרי אין הקב"ה עושה ניסים לחינם, ולשם מה נעשה נס זה? אלא, כי 'מים' רומזים על הצרות והייסורים שעוברים על האדם, כדכתיב: "הושיעני אלוקים כי באו מים עד נפש", ובשעת קריעת ים סוף נבקעו כל מימות שבעולם", כלומר: מעתה יהיה כוח לבקוע ולשבר את כל הצרות שבעולם. ובכל דור ודור נשפעים הניסים מחדש, וזוכה האדם לצאת מצרה לרווחה בכל צרותיו, ובפרט באלו שנמשלו לקשים כקריעת ים סוף כגון זיווג של אדם, פרנסה, ענייני הלידה ושאר דברים. נמצא כי בכך שביעי של פסח לבקוע את ים הצרות ולפעול כל הישועות.

כפרת עוונות

מובא בזוהר הקדוש פרשת בשלח: "כל האומר שירת הים בכל יום ומכוון בה, יזכה לאומרה בעולם הבא, לשבח בה בימי מלך המשיח בשמחת כנסת ישראל בקדוש ברוך הוא. ואדם העושה כן, הקדוש ברוך הוא מוחל לו על כל עוונותיו ומציל אותו מכל צרות שבאות לעולם". הזוהר מדגיש כי "נאמר אותה בכל יום בשמחה רבה כשעה ראשונה שאמרנו אותה, ודאי כוח סגולתה כל יום כשעה ראשונה". כלומר, כאשר אומרים את השירה בשמחה, מושפע עלינו מן השמים שפע סגולה כשעה ראשונה. על כך מובא במשנה ברורה (נא, יז) בשם הזוהר: "ויאמר שירת הים בשמחה, וידמה בדעתו כאילו באותו היום עבר בים, והאומר בשמחה מוחלין לו עוונותיו".

סגולה לזיכוכ הנפש

בעל ה'חרדים' כתב כי כמו שברפואת הגוף יש רפואות אשר עולות ממון רב, או מכאיבות מאוד למתייסר בהם, מנגד, יש רפואות סגוליות שאינן עולות כסף כלל, ואף מרפאות את החולי ללא כל כאב. באותו אופן ממש יש בענייני תיקון לנפש החוטאת: יש תיקונים כתעניות וייסורים המענים את הגוף ומזככים אותו לשוב ולהיטהר כבראשונה, ומאידך - יש עניינים 'סגוליים' אשר כל העוסק בהם מתכפרים לו כל חטאיו.

בעל ה'חרדים' מונה כמה מאותן מצוות סגוליות שיש בהן לכפר עוון, ואחד מהם: לומר שירת הים בשמחה, כאילו זה עתה יצא ממצרים, שעל ידי זה מתכפרים לו כל עוונותיו.

עוד מוסיף בעל ה'חרדים' את המובא בילקוט שמעוני על הפסוק: "ויסע משה - שהסיעם מעוונותיהם, שנמחלו להם העוונות על ידי השירה. שכל מי שנעשה לו נס ואומר שירה - מוחלין לו על כל עוונותיו".

סגולה לביטול גזרות קשות

המקובל רבי שמשון מאוסטרופולי כתב בספרו "שמש ומגן" כי "בכל עת ובכל רגע שהאדם מזכיר את יציאת מצרים, מבטל מעליו כל גזרות קשות ורעות, ונכנעים כוחות הטומאה ומתגברים כוחות הקדושה. והזכרת ניסי יציאת מצרים הם שמירה מעולה לעיתות צרה".

בספר "ימלט נפשו" מובא כי שבח מעלת אמירת השירה היא גדולה עד מאוד כיוון שהשירה מהווה עדות נאמנה על פרסום אמיתת מציאותו וגדולתו של

ההפטרה ביום שביעי של פסח

הגאון רבי ישראל קליינר שליט"א שאל: הרי ההפטרות נקבעו על פי ענין הפרשה, ואם כן יש לתמוה מדוע בשביעי של פסח שקוראים בו חלק ניכר מפרשת בשלח - בדיוק כפי שקוראים ב'פרשת בשלח' עצמה - מפטירים בשירתו של דוד המלך, ואילו בפרשת בשלח מפטירים בשירת דבורה? ותירץ, בחג הפסח חייב כל אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, ולכן ביום שביעי של פסח, יום השירה, חייב כל אדם לפצוח בשירה פרטית, ומצינו זאת בשירתו של דוד אשר שר ביום הציל אותו ה' מכף כל אויביו ומכף שאול, וכך צריך לשיר כל יהודי שניצול ממצרים. מה שאין כן כאשר קוראים בתורה את פרשת בשלח, ומזכירים את "אז ישיר משה ובני ישראל", היינו שהייתה זו שירתם של כל ישראל, לכן מפטירים בשירת דבורה, שהיא שירה על הצלת עם ישראל. (עלינו לשבח).

"וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים"

פעם ישב בעל ה"תורה תמימה" בחברת רבנים גדולים ובאה לפנייהם שאלה: יהודי היה שותף עם חבר. הם הסתכסכו, והגיע הריב עד כדי כך שהוא נשבע שלא יראה אותו לעולם. כעת השותף נפטר והוא רוצה ללכת להלוויתו ולבקש מחילה, והשאלה הייתה האם מותר ללכת להלוויה אחרי שנשבע שלא יראה אותו. כלומר האם שבועה כזאת תופסת רק בחיים, או גם לאחר מיתה? זה אומר ככה, וזה אומר ככה.

פתח בעל ה"תורה תמימה" ואמר: "יש לי הוכחה מפסוק מפורש. כתוב בפרשה: 'אשר ראיתם היום את מצרים לא תוסיפו לראותם עוד עד עולם', ואחר כך כתוב: 'וירא ישראל את מצרים מת על שפת הים'.

הקב"ה נשבע שלא שהם לא יראו, והם כן ראו אחרי מיתה. על

כרחק שאחרי המיתה - הראיה אינה נחשבת כעבירה

על השבועה". (ומתוק האור)

שירת המלאכים

לאחר ששרו בני ישראל, ואף הנשים שרו, פתחו המלאכים בשירה. למעשה רצו המלאכים להקדים את בני ישראל בשירתם. הם פנו ואמרו לקדוש ברוך הוא: הרי בלילה, ליל קריעת ים סוף, כאשר ביקשנו לאמר שירה, אמרת לנו: "מעשי ידי טובעים בים, ואתם אומרים לפני שירה?!" ולכן במשך כל הלילה לא אמרנו לפניך שירה. עכשיו רוצים אנו לומר לפניך שירה תחילה לפני בני ישראל. אמר להם הקדוש ברוך הוא: רצוני שבני יאמרו שירה תחילה! לאחר שאמרו האנשים שירה, ביקשו המלאכים לומר שירה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: המתינו עד שהנשים יאמרו שירה תחילה. טענו המלאכים ואמרו: לא די שהנשים קדמו לנו, אלא גם הנשים? ענה להם הקדוש ברוך הוא: חייכם כן! שהצדיקים והצדיקות של עם ישראל מעלתם גדולה משלכם! ואומנם לאחר ששרו הגברים והנשים, פתחו אף המלאכים בשירה, וכך היה יום שביעי של פסח יום שכולו מלא שירה והודיה לה' יתברך. (ילקוט שמעוני שמות ט"ו רמ"א)

תנאי התנה הקב"ה....

אמר רבי יוחנן: תנאי התנה הקדוש ברוך הוא עם הים שיהא נקרע לפני ישראל... אמר רבי ירמיה בן אלעזר: לא עם הים בלבד התנה הקדוש ברוך הוא, אלא עם כל מה שנברא בששת ימי בראשית! שנאמר (ישעיה מ"ה): "אנכי עשיתי ארץ, ואדם עליה בראתי, אני ידי נטו שמים, וכל צבאם צויתי" - צויתי את הים שיהיה נקרע לפני ישראל, צויתי את השמים ואת הארץ שישתקו לפני משה, צויתי את השמש ואת הירח שיעמדו לפני יהושע, צויתי את העורבים שיכלכלו את אליהו הנביא, צויתי את האש שלא תזיק לחנניה מישאל ועזריה, צויתי את האריות שלא יזיקו את דניאל, צויתי את השמים שיפתחו לקול יחזקאל, צויתי את הדג שיקיא את יונה. (בראשית

רבה ה, ה) (חג הפסח בהלכה ובאגדה)

זיכה אותנו ה' יתברך לימים הקדושים הללו ימי "חול המועד פסח" בסיעתא דשמיא קיבענו כמה מההלכות והמעלות של הימים הללו והילקנו אותם לשישה ימים

יום שישי ט"ז ניסן א' דחול המועד פסח, יום א' לעומר

יום א' דחול המועד פסח יש ענין שביום זה בתפילת שחרית, בזמן קריאת התורה, יהיה נוכח לוי, כדי שלא יהיה יעלה כהן במקומו, כיון שיומו של לוי הוא, שבו נולד וגם נפטר לוי בן יעקב ע"ה.

וכתב הגאון רבי חיים פלאג' ז"ל (מועד לכל חי בהשמטות) כי מי שהוא לוי (ויש אומרים אף כהן, כי הוא מזרעו של לוי) יהיה רובו של יום זה בקדושה.

טוב לעשות דבר מיוחד בסעודה ביום ט"ז בניסן, זכר לסעודת אסתר, שבו נתלה המן הרשע, ויש לזה רמז בפסוק (יהושע ה, ב) "וישבנות המן ממחרת הפסח", שנרמז בו על תליית המן הרשע יום אחרי חג הפסח, ט"ז בניסן.

יום ט"ז בניסן הוא יום הנפת העומר, וטוב לקרוא פרשת העומר (ויקרא כ"ג פסוקים ט' - י"ד), וכן בפרשת ויקרא (פרק ג' פסוקים י"ד - ט"ז), ומשניות מנחות (קדשים פרק י'), ואחר כך יש לומר: "ריבון העולמים יהי רצון מלפניך כאילו נקרב העומר בזמנו" (כף החיים סימן ת"צ סק"ה). (אור ההלכה מועדים) אף על פי שקיימא לן מצוות צריכות כוונה, מכל מקום כיון שדין זה שנוי במחלוקת הפוסקים, טוב לומר בפירוש בתחילת ימי הספירה, "אני מכוין שבכל לילה מן הלילות של ספירת העומר בשנה זו, שלא לצאת ידי חובת הברכה והספירה של העומר בשמיעתי אותם מפי השליח צבור, או אדם אחר, אלא רק כשאברך ואספור העומר בעצמי". (חזו"ע י"ט)

שבת חול המועד פסח י"ז ניסן ב' דחול המועד פסח, יום ב' לעומר

מובא ב'ישמח ישראל' (שח"מ), שהנה בשבת חול המועד פסח מפטירין מענין ה'עצמות היבשות' שהחיה יחזקאל הנביא, וב'טור' (או"ח ת"צ) כתב שמובא מרב האי גאון שבפסח תהיה 'תחיית המתים'.

ומבאר הישמח ישראל שההפטרה מדברת על אלו שמתייאשים מעצמם,

ואומרים: "יבשו עצמותינו ואבדה תקוותינו

- אין לנו עוד חלק ונחלה מאבינו שבשמים".

אבל באמת אינו כן, אלא עצמותו של כל יהודי חי וקיים, אין לו אלא להחיות... ומבאר שם, שהחג הקדוש הזה מסוגל לעזור להם להתחזק יותר בימים אלו באמונה בה' יתברך שהכל מאיתנו וכל מה שהוא עושה לטובה. (באר הפרשה)

יום ראשון י"ח ניסן ג' דחול המועד פסח, יום ג' לעומר

זיכה אותנו ה' יתברך לאכול שבעה ימים מצות, המצה חודרת לגוף ונבלעת בדם והופכת לחלק מגוף האדם, וידוע שהרב הקדוש רבי חיים מצאנז ז"ע, התבטא אחר ליל הסדר: "שישו ביני מעי שישו, נכנסת מצה, נכנסת קדושה, נכנסת אמונה", בבחינת (תהילים מ, ט): "ותורתך בתוך מעי".

והרב הקדוש בעל 'יטב לב' מסיגעט ז"ע, כשהיה רואה יהודי אחר ליל הסדר, היה קורא עליו: "מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות", ראיתי אותו לפני כן, עכשיו אני רואה אותו אחרי ליל הסדר, והוא מישהו אחר לגמרי - מה נשתנה!

ונראה לומר שההבדל בין חמץ למצה הוא כחוט השערה, חמץ רומז לדבר חמוץ, ממורמר - "שום דבר לא הולך לי", הוא נרגן, על כל דבר יש לו טענות ומענות, המצב שלו חמוץ, המחשבה מהיצר הרע - בחינת חמץ. וזהו ההבדל בין חמץ למצה, שהוא כחוט השערה, כי עם המחשבה הזאת, יש הבדל קטן בין עשות המצווה במרירות ובין עשיתה בשמחה, וכן בצער על 'שהייתי יכול לעשות יותר טוב'. יש צער שבא ממקום של שמחה ויש ממקום ששל יאוש, וההבדל ביניהם הוא דק מאד, וצריך להיזהר בו מאד. (שיחות חיוק)

יום שני י"ט ניסן ד' דחול המועד פסח, יום ד' לעומר

מובא בחז"ל: שחג פסח גדול מיום הכיפורים, משום שביום הכיפורים התשובה היא מיראה (אנו מפחדים להחתיים עם הרשעים), ואילו בחג הפסח התשובה היא מאהבה. ומובא בגמ' יומא (פו:): שגדולה תשובה מאהבה יותר מתשובה מיראה שעל ידי תשובה מיראה (שמפחד מהעונש של העבירות לכן חוזר בתשובה) הזדונות נעשות כשגגות, ועל ידי תשובה מאהבה (משום שאוהב את ה' הוא חוזר בתשובה) זדונות נעשות כזכויות. ועל ידי פירוש זה ביארו את מנהג הקדמונים לשאוב "מים שלנו" (במצה יש חיוב ללוש אותה עם מים - שאחרי ששאבו אותם צריך להמתין שתיים עשר שעות, ואח"כ ללוש בהם) מאותו באר שעשו בו "תשליך" בראש השנה, וזה כדי לרמוז שבראש השנה עשינו תשובה מיראה והזדונות נעשו כשגגות ולכן זרקנו את העבירות, אך בפסח עלינו לעשות "תשובה מאהבה" ועל ידי זה העוונות נהפכו לזכויות, ולכן אנו כאילו נוטלים בחזרה את העבירות, כי הם נהפכים להיות מצוות.

ועוד ביארו בדרך מליצה, שהרי בראש השנה יש מנהג שלא לאכול אגוזים כי אגוז בגמטריא "חטא" ואילו בפסח לשון חז"ל הוא לחלק דווקא אגוזים, וזהו רומז לנו כי בפסח על ידי תשובה מאהבה נהפך האגוז למצוה, ולכן אנו אוכלים דווקא אגוזים. (הגדה של פסח מגן אברהם)

יום שלישי כ' ניסן ה' דחול המועד פסח ערב חג שביעי של פסח, יום ה' לעומר

אמרו חז"ל (ר"ה טז): "חייב אדם לטהר עצמו ברגל", וביותר בערב שביעי של פסח, וכפי שכתב הרב הקדוש רבי פנחס מקאריץ ז"ע בצוואתו לבניו, שיקפידו ביותר על הטבילה במקווה טהרה קודם שביעי של פסח, כי הוא יום גדול ונורא. והטעם, משום מעשה שהיה, בשביעי של פסח האחרון לחיי הבעל שם טוב ז"ע, יצא הרב הקדוש מקאריץ לדרך כדי לשהות בצל רבו הבעל שם טוב, אך בדרך התעכב מחמת תקלות שונות והגיע למעזיבוז סמוך לחשיכה זמן קצר בטרם התקדש החג, ולא הספיק לטבול במקווה. כאשר קיבל את פני הבעל שם טוב, שאל אותו הבעל שם טוב: "האם טבלת במקוה בערב יום טוב?", משהשיב הרב הקדוש מקאריץ בשלילה נאנח הבעל שם טוב מאד, ולא ירד הרב הקדוש מקאריץ לסוף דעתו אך לא העז לשאול ולברר בסוד קדושים. אמנם לאחר פחות מחודשיים כאשר נשבה ארון האלוקים בחג השבועות, ידע הרב הקדוש מקאריץ שיש קשר ושייכות בין אנחתו בשביעי של פסח להסתלקותו לגנוזי מרומים, ולכן הורה לבניו ולזרעו אחריו להקפיד ביותר על הטבילה ביום הזה.

יום רביעי כ"א ניסן חג שביעי של פסח, יום ו' לעומר

שביעי של פסח, הוא התגלות מסירות נפש. כידוע, המדרש מספר על מה שהיה בעת קריעת והים, שנחשון בן עמינדב ירד לים, עד שהגיעו המים למעלה מחוטמו, ובזה עשה את כל מה שהיה יכול לעשות בגדרי הטבע, מסירות נפש ממש. הגאון הצדיק, רבי ירוחם ליבוביץ ז"ע, המשגיח ממיר, אמר, כאשר אדם מנצל את כל הכוחות שיש לו בטבע, [כמו נחשון בן עמינדב], בזה הוא מגיע למדרגה שלמעלה מדרך הטבע, וזוכה לנסים, כי ההנהגה שלמעלה מהטבע היא הנהגה של השם יתברך, והמנצל את כל מה שניתן לו בטבע, זוכה למעלה מן הטבע - ניסים ונפלאות. עלינו לדעת, שמסירות נפש נמדדת כל אחד ואחד לפי כוחו ומעלתו, כל אדם שמשתדל לעבוד על מידותיו ולשבור את הדברים הרעים שבתוכו, גם זה נכלל בכלל מסירות נפש, ואדם כזה יכול לזכות לניסים ונפלאות.

הלכות ענייני חג הפסח

הלכות חול המועד

ימי חול המועד

ימים שבין הראשון והשביעי של פסח, וימים שבין הראשון של חג הסוכות לשמיני עצרת נקראים חול המועד, ובתורה נקראו בשם מקראי קודש.

דיני התפילות בחול המועד

בתפילת שחרית מנחה וערבית בחול המועד מזכיר "יעלה ויבוא" ואם לא אמר חוזר לראש התפילה. ומתפללים תפילת מוסף.

הלל בדילוג

בחול המועד פסח קוראים ההלל בדילוג כמו בראש חודש.

ברכת המזון

מי ששכח לומר יעלה ויבוא בחול המועד, בברכת המזון, ונזכר לאחר שהתחיל בברכת הטוב והמטיב, אינו חוזר ומברך, ורשאי לומר נוסח יעלה ויבוא בהרחמן, ואין לחשוש בזה להזכרת שם ה' לבטלה. המנהג פשוט שאין מניחין תפילין בחול המועד.

בגדי חול המועד

ראוי לכבד את ימי חול המועד בכסות נקיה, ולא בגדי יום חול רגילים.

שמחת המועד

מצות עשה מן התורה לשמוח בחול המועד, באכילת בשר (בהמה), ויש אומרים שכדי לצאת ידי חובת מצוה זו מספיק לאכול כזית בשר. ויש אומרים שאין די בכך אלא יש לאכול בשר לשובע, וכן מסתבר.

כמו כן מצוה לשתות יין בחול המועד, כיון שהוא משמח, וכמו שכתוב (תהלים ק"ד, ט"ו) "ויין ישמח לבב אנוש". ויש אומרים שצריך לפחות לשתות רביעית יין כדי לקיים מצוה זו. ויש אומרים שצריך לשתות עד שירגיש כדי התעלות והתרוממות ושמחה, וכן מסתבר.

אך כל זה דווקא אם ידו משגת לקנות, אבל אם אין ידו משגת לקנות בשר ויין, אלא רק אחד מהם, יש להעדיף לקנות יין, כיוון שבזמן הזה עיקר השמחה ביין. (מקראי קודש עמ' נ"ב - נ"ה).

ואדם ששתיית היין או אכילת הבשר לא גורמים לו כלל לשמחה, והוא שמח יותר באכילת בשר עוף או דגים וכיוצא בזה, ובשתיית שאר משקאות - באופן שכזה אין מצוה לאכול בשר ולשתות יין, אלא יאכל וישתה מה שמשמח אותו. ומכל מקום אינו יוצא ידי מצות שמחת המועד בשתיית יין תירוש. ואם היין מזיקו אסור לו לשתותו (אור ההלכה מועדים עמ' עד).

מצוה על הגברים לשמח הנשים בבגדי צבעונין ותכשיטין

מובא בירושלמי (פ"ב דמועד קטן ה"ג): אמר ר' אבא בר ממל, אילו היה לי מי שימנה עמי הייתי מתיר לעשות מלאכה בחול המועד, כי כלום

אסרו לעשות מלאכה בחול המועד אלא כדי שיהיו אוכלים ושותים "ועוסקים בתורה", והם אוכלים ושותים ופוחזים. ע"כ. מכאן אנו לומדים את כוח התביעה שיש עלינו, שדווקא בימים אלו צריך לקבוע יותר עיתים לתורה.

גילוח ותספורת בחול המועד

אין מגלחים בחול המועד, אחד ראשו ואחד כל שיער שבו, אפילו אם נאנס ולא גילח בערב יום טוב. ואפילו אם גילח את הזקן [ע"י מכונה או סם] מערב יום טוב של חג פסח, אסור להתגלח שוב בחול המועד, ואפילו דרכו להתגלח כל יומיים או שלשה ימים.

גילוח השפם

גילוח השפם מותר אף על פי שאינו מעכב האכילה.

כיבוס בחול המועד

אסור לכבס בגדים בחול המועד, אפילו לצורך המועד. והטעם משום שגזרו חז"ל פן לא יכבס בגדיו לפני החג ויכנס לרגל כשהוא מנוול בבגדיו.

בגד יחיד

מי שאין לו אלא בגד אחד מותר לכבסו, ואפילו לא כיבסו קודם יום טוב בפשיעה מותר לכבסו בחול המועד, ויכבס בצנעה. (כף החיים ס"ק י"א - י"ב)

מגבות ידיים

מגבות שמנגבים בהם ידיים ומתלכלכים תמיד, וכן מגבות שמוספתים בהם אחר רחיצה ונגמר המלאי של המגבות מותר לכבסם במועד, כל שדרכו להחליף מגבות אחת ליום או יומיים.

בגדי קטנים

מותר לכבס בגדי קטנים מפני שדרכם להתלכלך תמיד בעפר ובטיט, ומכל מקום אם מכבסם בידיים, לא יכבסם אלא אחד אחד מה שנחוץ ביותר. אבל כשמכבס בגדים וחיתולים של הפעוטות הרכים, מותר לכבסם אפילו כמה בבת אחת, מפני שצריכים להרבה מהם בכל שעה. ואפילו בגדי שאר קטנים עד גיל שלש שנים נוהגים להקל.

בגדי גדולים

אסור להכניס בגדי גדולים למכונה שמכבס בה בגדי קטנים. (חזו"ע יו"ט)

בגדים הסמוכים לבשר

בזמנינו שיש הרבה הנוהגים להחליף הבגדים הלבנים הסמוכים לבשר, כמעט מדי יום ביומו, מפני שמתלכלכים תמיד על ידי זיעה, ובפרט במקומות החמים, ונתכבסו קודם המועד, ואין לו בגדים אחרים בחול המועד להחליפם, מותר לכבסם במכונת כביסה במועד.

כתם על הבגדים

כתם שנפל בחול המועד על בגדיו ונתלכלכו, מותר לנקותם בחומרי ניקוי, שאין זה בכלל כיבוס שאסרו חכמים.

גיהוץ

מותר לגהץ בגדיו בחול המועד על ידי מגהץ חם.

ציחצוח נעלים

מותר לציחצוח נעליו במשחת נעלים בחול המועד לצורך המועד, ואין צריך להחמיר בזה, משום כבוד המועד.

משקפים שנשברו

משקפי ראייה שנשברו בחול המועד, מותר לתקנם אפילו על ידי מעשה אומן.

כתיבה בחול המועד

יש הבדל בין מעשה אומן למעשה הדיוט: כתיבת מעשה אומן, כעין כתב אשורית, או כל כתיבה שנכתבת באומנות מיוחדת, כגון על ידי גרפיקאים, הותרה רק בדבר האבד, או לצורך רבים, או לצורך מצווה, כגון שאין ספר תורה, ובתנאי שהוא לצורך המועד.

כתיבת מעשה הדיוט מותרת לצורך המועד. אך אם הכתיבה לצורך רבים מותר לכתוב אפילו שאינה לצורך המועד. (אור ההלכה מועדים ע"פ שו"ע ס' תקמ"ה)

הלכות מוריד הטל וברכנו

מוריד הטל

החל מתפלת מוסף של יום טוב ראשון של פסח, מפסיקים לומר "משיב הרוח ומוריד הגשם", ואומרים במקום זה "מוריד הטל".

אדם שטעה בימות החמה והזכיר "מוריד הגשם", אם נזכר באמצע הברכה חוזר לראש הברכה, ומתחיל אתה גבור לעולם ה' וכו', ואם התחיל מ"רב להושיע מוריד הטל", גם כן יצא. ואם נזכר אחר שאמר ברוך אתה ה' קודם שסיים "מחיה המתים", יאמר "למדני חקיך" שיראה כאומר פסוק בלבד, ויחזור לאתה גבור. ואם לא נזכר עד שסיים "מחיה המתים", אף על פי שלא התחיל "אתה קדוש", חוזר לראש התפלה.

מסתפק

בימות הקיץ אם נסתפק אם אמר משיב הרוח ומוריד הגשם או מוריד הטל, אם הוא בתוך שלשים יום מיום טוב של פסח, צריך לחזור, שחזקה שאמר מה שהיה רגיל לומר קודם לכן. ואם הוא אחר שלשים יום, הרי הוא בחזקת שאמר מוריד הטל ואינו צריך לחזור.

עצה טובה

ישנה עצה לומר ביום הראשון של פסח "מחיה מתים אתה רב להושיע מוריד הטל", (וחייב לומר את כל הנוסח, ולא רק "מוריד הטל") כנגד שלשים יום

שמוזכר בהם בתפלתו שלש פעמים בכל יום מוריד הטל, ולאחר שאמר זאת - אם מסתפק לאחר מכן אם אמר מוריד הגשם או מוריד הטל, הרי הוא בחזקת שהזכיר מוריד הטל, ואינו חוזר. ומי שטעה בוודאות בימות הקיץ אחר שלשים יום ואמר בתפלתו משיב הרוח ומוריד הגשם, צריך לחזור לראש התפילה, שאין החזקה מועילה אלא בספק.

ברכנו

החל ממוצאי יום טוב הראשון של פסח, אומרים "ברכנו" במקום "ברך עלינו", עד ליל שבעה בחשון.

מי שטעה בימות החמה ואמר "ברך עלינו" ושאל טל ומטר, אם נזכר באמצע הברכה חוזר לראש הברכה, ואם נזכר אחר שאמר ברוך אתה ה' קודם שיסיים מברך השנים, אומר למדני חוקיך, ויחזור לראש הברכה, ואם לא נזכר עד שסיים מברך השנים, או שלא נזכר אלא בברכות שלאחר מכן, חוזר ל"ברכנו", וממשיך ברכות התפלה על הסדר. ואם לא נזכר עד שאמר פסוק יהיו לרצון (האחרון), חוזר לראש התפלה. לפיכך יחידים הצריכים לגשמיים מפסח ועד סוכות, אינם רשאים להזכיר מוריד הגשם, או לשאול טל ומטר בברכת השנים.

ברכת מצה מטוגנת בימי הפסח

מאכל נפוץ בימי הפסח הוא מצה מטוגנת, יש השוברים מצה לרבעים ומטגנים בשמן, ויש המפוררים את המצה ומטגנים אותה עם ביצים ויש לברר ולדעת מה ברכת מאכל זה.

כזית מצה מטוגנת בשמן עמוק

לפי המבואר בשו"ע (סי' קס"ח ס"י), אם לוקחים כזית מצה בפסח ומטגנים בשמן עמוק שדין טיגון זה כבישול, אם המצה נשארה שלימה ויש לה צורת מצה ברכת המצה המוציא לחם מן הארץ, משום שכזית פת או מצה אי אפשר לבטל אותם מחמת חשיבותם.

פחות מכזית מצה מטוגנת בשמן עמוק

אם לוקחים מצה ושוברים או מפוררים אותה, באופן שבכל חתיכה יש פחות מכזית ומטגנים בשמן עמוק, ברכתה מזוונות ועל המחיה אפילו אם קובע סעודתו (שאוכל יותר 216g גרם), לפי שדין מצה זו כדין תבשיל שלא מועיל בו קביעות סעודה לשנות את ברכתו, גם אם ניכר שזו מצה. אם טיגנו את שברי המצה במעט שמן רק כדי שלא ידבק ועדין ניכר שזה מצה, ברכתה המוציא, משום שזה נחשב כמו אפיה. (הליכות מועד, אור ההלכה מועדים מפי הרה"ג ר' גדעון בן משה עמ' תשכ"ט)

יום אסרו חג חג ה"מימונה"

מימונה הוא מנהג של יהודים שמוצאם מצפון מערב אפריקה, ובעיקר יהודי מרוקו. זוהי חגיגה הנערכת במוצאי שביעי של פסח (בישראל - כ"ב בניסן, בחו"ל - כ"ג בניסן).

מקור השם "מימונה" הוא במרוקו, כאשר "מימונה" מלשון אמונה. הסיבה לכך הוא שמנהג המימונה החל כדי לחזק את רוח העם, שראו שהנה עבר חג הפסח, ואנו עדיין לא נגאלנו. מימונה הוא מלשון אמונה, כדי לעודד אחד את השני ולהזכיר כי אנו עדיין מאמינים בביאת המשיח במהרה בימינו.

דעה נוספת היא שמימונה היא היולת אביו של הרמב"ם, שביום זה חל תאריך פטירתו. במהלך המימונה נהגו לעבור מבית לבית לחזק את קשרי הידידות והאהבה בין בני ישראל. מדובר בלילה של הכנסת אורחים, כאשר החוגגים נוהגים להשאיר את הדלת פתוחה, כדי להעניק לכל המעוניינים אפשרות להיכנס - ולאו דווקא לבני משפחה או למי שהוזמן על ידי בעלי הבית.

הכיבוד שמונח על השולחנות הוא ברובו המכריע מתוק, כנראה כדי להדגיש את התקווה למתיקות בשאר תחומי החיים. מוגשים ממתקים וריבות מסוגים שונים, שהוכנו כולם על ידי בעלת הבית במהלך הפסח. משום כך, כל המעדנים המתוקים הללו חייבים להכיל רק מרכיבים כשרים לפסח, דהיינו: תמרים, בוטנים, שקדים, אגוזים, סוכר וכו' -

האיחול הרווח במימונה הוא "תרווחו ותסעדו", שמשמעותו היא: שיהיה לכם רווח והרווחה, ובעקבות כך תוכלו גם אתם לסעוד ולעזור לזולת. לצערנו, ישנם אנשים שהוציאו את מהות החג הזה מהקשרו, ועושים בו מעשים שאינם על פי רוח התורה. יש לפרסם לכולם להקפיד לשמור על קדושת מחנה ישראל, ולחגוג בצורה קדושה וצנועה, וה' ישמרנו מכל רע.

בדרך כלל יום המימונה חל באותו יום של אסרו חג (דהיינו היום שאחר סיום חג הפסח). וממילא מותר לשמוע מוזיקה באסרו חג של פסח (אף על פי שהסתיים כבר חג הפסח והתחילו מנהגי האבלות על תלמידי רבי עקיבא). (ילקוט יוסף פסח עמוד תמט, וכן בספר "כי בא מועד" על ספירת העומר, עמוד מב סעיף פו). (הידברות)

סיפורי צדיקים

מצה ומריבה

מה לעשות וכיצד תאמר זאת לבעלה. לבסוף, לקחה מצות פשוטות שאינן 'שמורות', הניחה אותן בתוך המפה, במקום המצות המהודרות, ולא גילתה לבעלה שכך עשתה. כך ערך הרבי מאפטא את הסדר עם מצות פשוטות, שאינן שמורות.

לאחר חג הפסח בא גם אל הרבי מאפטא זוג נשוי. גם במקרה זה רצה האיש לגרש את אשתו בגלל שזו סירבה לבשל לו מאכלים שאינם מכילים

'שרויה'. אז קרא הרבי מאפטא לאשתו הרבנית ושאל: "אמרי לי את האמת, אילו מצות הגשת לשולחן בליל הסדר?" שתקה הרבנית ולא ידעה מה לומר. "אינך צריכה לחשוש", הרגיע אותה הרבי, "אמרי לנו". "הגשתי מצות פשוטות", השיבה לבסוף האישה. כששמע זאת, פנה הרבי מאפטא אל האיש ואמר לו: "אתה רואה, בני? אני ידעתי כי מונחות לפני מצות פשוטות בליל הסדר, אך התנהגתי כאילו איני יודע זאת, כדי לא לבוא לידי 'קפידה', לכעס ומריבה. ואתה רוצה לגרש את אשתך רק בגלל מנהג חסידים?" כך פייס אותם הרבי מאפטא, והם חיו מאז בשלום. כך גם פייס רבי משה מקוברין את הזוג שבא לפניו, והם שבו לביתם בשלום.

חסיד אחד בא עם אשתו לפני רבי משה מקוברין זיע"א וביקש להתגרש. האיש הקפיד, כמנהג החסידים, שלא לאכול בפסח "מצה שרְיָה", שנרטבה במים או במשקה אחר. אולם האישה לא הסכימה להקפיד על מנהג חסידי זה והכשילה אותו באכילת מצה שרויה. הרבי לא נענה לבקשתו של החסיד, וגזר עליו להשלים עם זוגתו.

וכך סיפר הרבי לאותו חסיד: "יודע אתה כי מורנו הרבי מאפטא היה מקפיד מאוד לאכול בפסח רק 'מצה שמורה' - מצות מהודרות שהקמח שממנו נוצרו נשמר בקפדנות בשמירה מיוחדת עוד משעת הקצירה של החיטים, כדי שלא יבוא במגע עם מים ויחמיץ. מצותיו המהודרות של הרבי היו נאפות במיוחד בערב החג, והן נשמרו עטופות במפה בביתו. פעם אחת, בערב הפסח באו גבאי צדקה לבקש מצות בשביל עניי העיר. הרבנית, שהיתה טרודה בעיסוקיה לקראת החג, נתנה להם בלי משים את המצות השמורות המיוחדות לבעלה הרבי. רק לאחר זמן מה ראתה מה קרה, והנה המצות אינן. נבהלה הרבנית ולא ידעה

לרפואה שלומה

ברוך חי בן לאה
רחל בת שדה
מידה בת רחל

לברכה והצלחה

מרים (מידו)
בת רות

מדו מרים
בת רחל
ארלט חנה
בת פריחה
ת.נ.צ.ב.ה

לאה בת סוליקה
רביבו ז"ל (ה"ד)
דוד (עמדם)
בר עיישה
ת.נ.צ.ב.ה

נג'יה בת סדה
ינית בת רחל
ת.נ.צ.ב.ה

